

לקוטי אמרים

כמ"ש (דברים יג' ו' ועוד). ויגרשהו (להעיר מלקו"ת סד"ה נשא השני). וקדושתו (לכאורה קאי אה' ולא אצדיק, דהיפך השנאה הוא האהבה וכמ"ש, ומה ענין קדושת הצדיק לכאן). יתרה הנ"ל (פ"ט). כדכתיב (תילים קלט' כב' כג'. וצ"ע דנשמט תיבת "אל" ודע!). ולכן אינו מואס כו' (משמע דהמיאוס בא ע"י השנאה. להעיר מאיכ"ר בסופו. לעיין טוש"ע אה"ע סקי"ט גירושין ע"י שנאה או מאוס).

פרק י והנה כשהאדם מגביר נפשו האלהית ונלחם כל כך עם הבהמית עד שמגרש ומבער הרע שבה מחלל השמאלי כמ"ש ובערת הרע מקרבך ואין הרע נהפך לטוב ממש נקרא צדיק שאינו גמור וצדיק ורע לו דהיינו שיש בו עדיין מעט מזער רע בחלל השמאלי אלא שכפוף ובטל לטוב מחמת מיעוטו ולכן נדמה לו כי ויגרשהו וילך לו כולו לגמרי אבל באמת אלו חלף והלך לו לגמרי כל הרע שבו היה נהפך לטוב ממש. וביאור הענין כי הנה צדיק גמור שנהפך הרע שלו לטוב ולכן נקרא צדיק וטוב לו הוא ע"י הסרת הבגדים הצואים לגמרי מהרע דהיינו למאוס מאד בתענוגי עוה"ז להתענג בם בתענוגות בני אדם למלאות תאות הגוף בלבד ולא לעבודת ה' מפני טו היותם נמשכים ונשפעים מהקליפה וס"א וכל מה שהוא מהס"א הצדיק גמור הוא שונאו בתכלית השנאה מחמת גודל אהבתו לה' וקדושתו באהבה רבה בתענוגים וחיבה יתרה הנ"ל כי הם זה לעומת זה כדכתיב תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי חקרני ודע לבבי וגו' וכפי ערך גודל האהבה לה' כך ערך גודל השנאה לס"א והמיאוס ברע בתכלית כי המיאוס הוא הפך האהבה ממש כמו השנאה. וצדיק שאינו גמור הוא שאינו שונא הס"א בתכלית השנאה ולכן אינו

מ"מ. הגהות והערות קצרות - עם פענוחים	לקוטי פירושים
כמ"ש: דברים יג' ו' ועוד. ויגרשהו: להעיר מלקו"ת סד"ה נשא השני. וקדושתו: לכאורה קאי "קדושתו" אה' (גודל אהבתו של הצדיק לה' וקדושתו) ולא אצדיק (גודל אהבתו של הצדיק לה' וקדושתו של הצדיק), דתיבות אלה (גודל אהבתו לה' וקדושתו) הם הטעם לכך ש"כל מה שהוא מהס"א הצדיק גמור הוא שונאו" (מחמת גודל אהבתו כו'), והיפך השנאה הוא האהבה, וכמו שכתב ש"המיאוס הוא היפך האהבה ממש כמו השנאה, ומה ענין קדושת הצדיק לכאן, ועכצ"ל ש"קדושתו" לא קאי על הצדיק אלא על ה' יתרה הנ"ל: פ"ט.	אלו חלף והלך לו לגמרי כל הרע שבו הי' נהפך לטוב ממש: כי יש ב' ענינים: כח דנה"ב דק"נ, ולבושיו הצואים. וכשמסיר הלבושים, יכול להפך הכח לטוב ע"י שמלבישו בטוב.
כדכתיב: תילים קלט' כב' כג'. וצ"ע דנשמט תיבת "אל" בין תיבת "חקרני" לתיבת "ודע"!	(שיעורים בס' התניא ע' 109)
ולכן אינו מואס כו': מהלשון "שאינו שונא כו' ולכן אינו מואס כו'", משמע, דהמיאוס בא ע"י השנאה. להעיר מאיכ"ר בסופו. לעיין טוש"ע אה"ע סקי"ט לענין גירושין ע"י שנאה או מאוס.	

(1) ושם (נשא כד, ד): "בחי' גרשון הוא שמגרש הרע ע"י בחי' ביטול רצון שמבטלו מפני רצון העליון ב"ה כו' שעי"ז הוא מגרש את הרע", וממשיך לבאר (שם כה, א) שיש דרגא נעלית יותר - לא רק "לאכפיא את רצונו בלבד", אלא "בשנותו את טעמו". שמהפך את הרצון שהי' לו כו' שיהי' רק לה' לבדו. ששינה טעמו ממש. בחי' אתהפכא, ומבאר שזוהי בחי' קהת, משא"כ גרשון, גירוש הרע, שאינו אלא אתכפיא בלבד. ולאח"ז מביא (בחצ"ע"ג) ש"במדרש רבה פי' גרשון שהוא חזק כשן כו' והיינו ענין בשנותו (ש"הוא ג"כ מענין שן") את טעמו ויגרשהו כו". ונמצא, שב"גירוש" הרע יש ב' דרגות: (א) באופן של אתכפיא בלבד, (ב) אמיתית הענין דגירוש הרע - באופן של אתהפכא. ואולי כוונת רבינו לברא עפ"ז מ"ש בתחלה "שמגרש ומבער הרע", ולאח"ז ממשך ש"נחמה לו כי ויגרשהו וילך לו כולו לגמרי" - שזהו בהתאם לב' דרגות הנ"ל. (2) ראה "לקוטי פירושים" כאן. (3) "כי אם מאוס מאסתנו. אם מאיסה היא לית סבר" (אם רחוקת אותנו בטענת מיאוס אין תקוה חס ושלום - פי' מ"כ). וראה פסקי דינים להצ"צ בסופו (חידושים על מס' סנהדרין (תג, ב)): "יש לחלק בין שנאה למיאוס, דמיאוס הוי ריחוק טפי משנאה, דאמרי' שלהי מדרש איכה אם מאיסה היא לית סבר, משא"כ גבי שנאה לא מצינו כן". (4) בטור שם: "האי דכתיב כי שנא שלח מוקמינו לי' (בסוף גיטין) בזיווג שני, אבל בזיווג ראשון אין לשלחה אלא א"כ מצא בה ערות דבר" (ובגיטין שם, שבזיווג ראשון "שנאו המשלח"). ובשו"ע שם: "אין ראוי למהר לשלח אשתו הראשונה, אבל שני' אם שנאה ישלחה". וראה חלקת מחוקק שם, שמחלק בין "פשעה נגדו כגון אם הקדיחה בתשילו. (ו) שנאה בשביל זה", או ש"הוא שונא אותה מחמת שנמאסת בעיניו". ובפס"ד להצ"צ שם: "אם אמרה מאיס עלי אין כופין אותה", ועד"ז "אם הבעל אומר מאיסה עליו ראו לו לגרשה", וזה שאמרו "שנאו המשלח", אף שיתכן ש"מאיסה עליו", הוא, משום ש"אי אפשר להיות מיאוס באשת נעורים" (היינו דכתיב אשת נעורים כי תמאס"), רק שנאה.

לקוטי אמרים

מ"מ הנהות והערות קצרות פב

לשם (להעיר דשם קאי אסט"א – לקו"ת חקת ס"ב. אני לדודי הא' ס"ב). אינו בתכלית (לכאורה צ"ל אינה). ולכן נק' צדשא"ג (כי גם צדשא"ג גמר עבודת המלחמה עם הרע, וגם עליו קאי ולבי חלל בקרבי. עיין פי"ג טו'. ונק' "שא"ג", כי אהבתו אינה בתכלית. עיין הג' אדנ"ע). בס' אלף רבבה (ביטול בס' בכ"מ. באלף – פיה"מ תרומות י' ח'. עיי"ש בירוש'. – רבבה נזכר זבחים ח' א'. חגיגה טז'. לחדודי: ל"ח ג"כ ברוב, כי טו"ר הוי משלב"מ ובעי ס'. וכמו אהבה דאברהם וישמעאל, עיין אגה"ק קטנתי. או – את"ל כי אהבה דט' או רע הם מב"מ – דיש לדמותו ללח בלח). וכיוצא עד"מ (צ"ע הפי'. ואולי: ע"כ חשיב ביטול בכמות ומוסיף בזה ביטול ע"י איכות – ע"ל בפ"א – ועדיין צ"ע בי' ע"ד הדא"ח). כדאיתא בגמרא (סוכה מה: לעיין בערוך).

מואס ג"כ ברע בתכלית וכל שאין השנאה והמיואס בתכלית ע"כ נשאר איזה שמץ אהבה ותענוג לשם ולא הוסרו הבגדים הצואים לגמרי מכל וכל ולכן לא נהפך לטוב ממש מאחר שיש לו איזה אחיזה עדיין בבגדים הצואים אלא שהוא בטל במיעוטו וכלא חשיב ולכן נקרא צדיק ורע כפוף ובטל לו. ועל כן גם אהבתו לה' אינה בתכלית ולכן נקרא צדיק שאינו גמור. והנה מדרגה זו מתחלקת לרבבות מדרגות בענין בחי' מיעוט הרע הנשאר מאחד מארבעה יסודות הרעים ובענין ביטולו במיעוטו בששים עד"מ או כאלף ורבבה וכיוצא עד"מ והן הם בחי' צדיקים הרבים שבכל הדורות כדאיתא בגמ' דתמניסר אלפי צדיקי קיימי קמי' הקב"ה

מ"מ. הנהות והערות קצרות – עם פענוחים

לקוטי פירושים

לשם: להעיר דהתואר "שם" קאי אסט"א – לקו"ת ד"ה וידבר גו' זאת חקת ס"ב. ד"ה אני לדודי הא' ס"ב.
אינו בתכלית: לכאורה צ"ל אינה, בלשון נקבה, שהאהבה אינה בתכלית. ולכן נקרא צדיק שאינו גמור: הטעם שנקרא "שאינו גמור" הוא לא מפני ש"לא הוסרו הבגדים הצואים לגמרי מכל וכל". לא נהפך לטוב ממש כו" (שבגלל זה נקרא "צדיק ורע לו", שהרע "כפוף ובטל לו") – כי, גם צדיק שאינו גמור עבודת המלחמה עם הרע, וגם עליו קאי ולבי חלל בקרבי (עיין פי"ג טו'), ועכ"ל שזה שנקרא "שאינו גמור" הוא רק כי אהבתו אינה בתכלית. עיין הגהות אדנ"ע.
בס' אלף רבבה: ביטול בששים – מצינו בכ"מ. באלף – פיה"מ להרמב"ם תרומות פ"י מ"ח, עיי"ש בירושלמי. רבבה – נזכר בזבחים פ"ח מ"א. ולהעיר מהגיגה טז".
לחדודי י"ל: לא חשיב ג"כ ביטול ברוב, כי טוב ורע הוי מין שלא במינו, ולכן אינו בטל ברוב אלא בעי ס". וכמו אהבה דאברהם וישמעאל, שלהיותם סוגי אהבה שונים וחלוקים זמ"ז לגמרי, נחשבים מין שלא במינו. עיין אגה"ק קטנתי. או – אם תמצוי לומר כי אהבה דטוב או רע הם מין במינו – משום דיש לדמותו ללח בלח, שאינו בטל ברוב ובעי ס' דוקא.
וכיוצא עד"מ: צ"ע הפירוש – מה מוסיף בזה לאחר שמה אופני הביטול הנ"ל. ואולי: עד כאן חשיב ביטול בכמות, ומוסיף בזה ביטול ע"י איכות – עיין לקמן רפי"א – ועדיין צ"ע ביאורו ע"ד הדא"ח.
כדאיתא בגמרא: סוכה מה: לעיין בערוך.

כדכתיב: בכתוב תהלים קלט כג: חזקוני א"ל. אבל בכ"מ כדא"ח לא העתיקו השם כשהובא הכתוב.

(הטרה בהערות ותיקונים בדא"פ)

5) ולכן כותב אדה"ז בנוגע לאהבה ותענוג לסט"א – "אהבה ותענוג לשם", אף שזהו לשון בלתי רגיל. 6) בד"ה זאת חוקת (נו, ד): "לשון שם הוא מקום הסט"א, כי לשון זה הוא דבר שיכול ממש להראות באצבעו אשר יאמר עליו כי הוא זה, וא"א לומר כך רק על הקב"ה, כמ"ש זה א-לי ואוהו כו', כי מלא כל הארץ כבודו, אבל מקום ומשכן הקליפות הוא רחוק מאד לכן נק' שם, כלומר עמוק מאד למטה". ובד"ה אני לדודי (ראה לב, רע"ג): "לשון זה... זה אלי... אבל מקום ומשכן הקליפות נק' שם, כלומר עמוק מאד למטה". 7) כ"ה (אינו) בדפוס התניא שלפנינו, ובמהדורה זו תוקן ע"פ "לוח התיקון". 8) בפ"ג (יח, סע"ב): "בצדיק שנאמר בו ולבי חלל בקרבי, והוא מואס ברע ושונאו בתכלית השנאה והמיואס או שלא בתכלית השנאה כנ"ל". ובפס"ו (כ, ב): "הצדיק (כולל גם צדיק שאינו גמור, שהרי מדבר שם בניגוד לבינוני) נקרא עבד ה' בשם התואר... כבר עבד וגמר לגמרי עבודת המלחמה עם הרע... ולבו חלל בקרבו". 9) נדפסו בקיצורים והערות לתניא ע' קיז. – ושם: "צדיק ורע לו הוא מפני שיש בו עדיין קצת רע אלא שכפוף ובטל לטוב, ומפני שממילא גם האהבה שלו אינה בתכלית לכן נק' צדיק שאינו גמור, דבחי' צדיק שבו היינו האהבה לה' אינו גמור, פי' אינו בתכלית כו". 10) בתרומות שם: "דג טמא שכבשו עם דג טהור, כל גרב שהוא מחזיק סאתים אם יש בו משקל עשרה זוז וכו' צירו אסור" (לדעת ת"ק). ובפיה"מ: "וביארנו בגמרא (ירושלמי שם ה"ה) שהוא חלק מתשע מאות וס". ומסיים: "וההלכה חלק באלף אסור". ובירושלמי שם: "כל גרב שמחזיק סאתים, כמה סאתה עבדא וכו' נמצא כו' אחת מתשע מאות וששים". וממשיך לאח"ז: "הורי ר' יוסי בר בון בעכברא חד לאלף". 11) "כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות או בשור הנסקל אפילו אחת ברבוא ימותו כולם". 12) "ואתה מרבבות קודש, אות הוא ברבבה שלו... דגול מרבבה דוגמא הוא ברבבה שלו" (לשון היכר, דבר העומד לדוגמא להראותו כלומר כזה עשה לי ואין זה אלא דבר הניכר – פרש"י). ודבר הניכר אינו בטל. 13) ראה טור ורמ"א י"ד סק"ט ס"א ובש"ך שם סק"ט. 14) ס"ב. – ושם, ש"חסד לאברהם", "כל הקרוב אל ה' ביתר שאת והגבה למעלה מעלה צריך להיות יותר שפל רוח למטה מטה... כל שהוא קמי' יותר הוא יותר כלא ואין ואפס... משא"כ בזלע"ז הוא ישמעאל חסד דקליפה, כל שהחסד גדול הוא הולך וגדל בגובה וגסות הרוח ורוחב לבו". 15) ענינו בעבודה – ראה סה"מ תרפ"ד ס"ע צד ואילך. 16) ראה טושו"ע י"ד סצ"ח ס"ב ובש"ך שם סק"ט. 17) "בענין כמות ואיכות הביטול כו" – בנוגע לרשע וטוב לו שהוא לעומת צדיק ורע לו. 18) כי, בגמרא שם: "תמני סרי אלפי דרא הוה דקמי' קוב"ה" (ובהגהה על הגליון: "בסנהדרין איתא דרא דקמי' קוב"ה תמני סרי אלפי הוה, וכ"א בערוך"). ובערוך ערך דר: "דרי דקמי' הקב"ה בגמ' דפ' לולב וערבה (סוכה מה: פ"י שורה של צדיקים".

(* אבל עיניין בר"ש שאלף לאו דוקא (מרשימה - בי' ניסן צ"ז פאריז).

לקוטי אמרים

טז

שומר רשב"י (סוכה שם). בהקדמה (ד). חשוכא מהפכין לנהורא וטעמין מל"מ (חלוקם עיין תו"א ואוה"ת ד"ה מזוזה מימין וד"ה ויחל משה בסו"ס דרמ"צ. ס' המה מלכות הב' ס"ג). כמ"ש (ישע"י נה' א'). וכמ"ש במ"א (להעיר מפמ"א). בתיקונים (ע"י בהקדמה).

אך על מעלת צדיק גמור הוא שאמר רשב"י ראיתי בני עליה והם מועטים כו' שלכן נקראים בני עליה שמהפכין הרע ומעלים אותו לקדושה כדאיתא בזהר בהקדמה שכשרצה רבי חייא לעלות להיכל ר"ש בן יוחאי שמע קלא נפיק ואמר מאן מנכון די חשוכא מהפכין לנהורא וטעמין מרירו למיתקא עד לא ייתון הכא וכו': ועוד נקראים בני עליה מפני שגם עבודתם בבחי' ועשה טוב בקיום התורה ומצותיה הוא לצורך גבוה ומעלה מעלה עד רום המעלות ולא כדי לדבקה בו ית' בלבד לרוות צמאון נפשם הצמאה לה' כמ"ש הוי כל צמא לכו למים וכמ"ש במ"א אלא כדפירשו בתיקונים איזהו חסיד המתחסד עם קונו עם קן דיליה לייחדא קב"ה ושכינתו'

מ"מ. הגהות והערות קצרות - עם פענוחים

שומר רשב"י: סוכה שם.

בהקדמה: ד.

חשוכא מהפכין לנהורא וטעמין מרירו לכו"תקא: חלוקם - עיין תו"א ואוה"ת ד"ה מזוזה מימין, וד"ה ויחל משה בסו"ס דרמ"צ²⁰. לקו"ת שה"ש ד"ה ששים המה מלכות הב' ס"ג²¹. כמ"ש: ישע"י נה' א'.

וכמ"ש במ"א: להעיר מפמ"א²².

בתיקונים: עיין בהקדמה לתקו"ת²³.

לקוטי פירושים

ביטולו במיעוטו בששים עד"מ: כי ביטול בס' וכו' כפשוטו - הוא משל ונשתלשל מהביטול ברוחניות, שמבארו כאן.

(תניא בצירוף מ"ס וכו' ע' 17)

כדאיתא בגמרא דתמניסר אלפי צדיקי קיימי קמי' הקב"ה: מכאן משמע שבגמרא שם קאי במדרגת צדיק שאינו גמור.

(לקו"ש ח"ד ע' 1238 הערה 45)

נקראים בני עלי' שמהפכין הרע עו' ועוד כו' מפני שגם עבודתם בבחי' ועשה טוב כו' הוא לצורך גבוה כו': ב' הטעמים על סוג א': טעם א' כנגד התואר (צדיק) גמור, וטעם ב' כנגד התואר (צדיק) וטוב לו.

(ישעוריים בספר התניא ע' 115)

1) כלומר: ב' הטעמים הם על הסוג היותר נעלה בצדיקים, כנגד ב' התוארים שבו: כנגד התואר "צדיק גמור" - ע"ש שלימות האהבה לה' - מביא הטעם (הב') שעבודתם בעשה טוב היא לצורך גבוה, וכנגד התואר "צדיק וטוב לו" - ע"ש שלימות הפיכת הרע - מביא הטעם (הא') דהפיכת הרע ועלייתו לקדושה (וראה בהערות המו"ל שם). המו"ל.

19) בתו"א (מקץ מב, א): "בזהר אמרו מאן דלא טעים מרירו למיתקו ומהפך חשוכא לנהורא. מרירו הן תאוות עוה"ז ותענוגים שמושפעים מהיכלות הקליפות. וצריך להפוך לבו לטעום ממש למיתקא טעמו וראו כי טוב ה' אז תתענג על ה'. וענין אתהפכא חשוכא לנהורא, הוא, שחשך הגשמי של עוה"ז מעשה שמים וארץ שנראים ליש ודבר גשמי, יתהפך לנהורא להיות בו גילוי או"ס ב"ה להיות היש בטל אליו ית'. והיינו שע"י בחי' טעים מרירו למיתקא שהוא ממש למעלה להפוך לבו ותאוות עוה"ז לדבקה בו ית' בתשוקה וצמאון כו' יאיר אור ה' מלמעלה" במקום החשך של העוה"ז". וב(הגהות על תו"א הנ"ל ב)אוה"ת (שלה, סע"א ואילך): "ועמ"ש

בד"ה ויחל משה* שארז"ל שעשה את המר מתוק, שם פי' דטעים מרירו למיתקא זהו גבוה ממהפך חשוכא לנהורא, כי מהפך חשוכא לנהורא זהו ענין ותורה אור, ובחי' טעים מרירו למיתקא זהו ענין שמחים ביסורים והוא בחי' דרך חיים תוכחת מוסר שלמעלה מבחי' ותורה אור, כי נר מצוה** זהו מל', ותורה אור זהו ז"א, ודרך חיים זהו בינה שמשם נמשך החיים לז"א. אך כאן בהדרוש פי' באופן אחר. 20) ח"ב ער, א ואילך (נדפס באוה"ת תשא ע' ב' ואילך). - ושם: "ויחל משה שעשה את המר מתוק כו'. וע' זח"א. מאן מנכון די חשוכא מהפכין לנהורא וטעמין מרירו למיתקו כו' וע"ש בהרמ"ז ומ"ש מזה בת"א בד"ה מזוזה מימין, והזח"מ פי' טעים מרירו למיתקו ע"ד קבלת היסורין, וא"כ עמ"ש בענין ודרך חיים תוכחת מוסר שזהו בחי' ותורה אור היינו שע"י מהפך חשוכא לנהורא, כי האור והנר מאיר את החשך, וסיפ' דקרא ודר"ח תוכחת מוסר זהו ענין וטעמין מרירו למיתקא. 21) ושם (מא, סע"א ואילך): "וזהו ענין מהפכין חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא, פי' מרירו למיתקא. שבירת התאוה שיהפוך כל מדותיו ורצונותיו לה', וחשוכא לנהורא הוא כשמחשבתו ודיבורו בתורה אז במקום החושך יאיר אור ה' להיות גילוי חכמתו ורצונו בדבור שמדבר האדם. ועי"ז מהפך ממש חשוכא. כשעוסק בתורה ואומר מותר עד"מ הוא בחי' חסד שמתיר את הדבר שה' קשור בידי החיצונים שנפל לשם ע"י שבה"כ וכעת הוא מתיר אותו שיתהפך מחשוכא לנהורא ויוכלל באלקות ע"י שיאכל את הבשר היתר ויעבוד את ה' בכחו זה ועי"ז יתבטל ויתכלל למעלה באלקות. 22) בפמ"א (נו, סע"ב) ש"צריך להיות בלבו אהבה רבה לה' לבדו לעשות נחת רוח לפניו לבד ולא לרוות נפשו הצמאה לה". - ולכאורה כוונת רבינו, שממ"ש אדה"ז "ולא כדי לדבקה בו ית' בלבד לרוות צמאון נפשם הצמאה לה' כמ"ש הוי כל צמא לכו למים וכמ"ש בני"א, אלא וכו". משמע ש(ע"פ המבואר במ"א) ישנו וצ"ל אופן העבודה בשביל לרוות צמאון נפשם כו', אבל, לא בשביל זה בלבד, אלא גם לצורך גבוה כו'; ועל זה כותב "להעיר מפמ"א", ששם משמע ששולל לגמרי העבודה לרוות צמאון נפשם - לרא לרוות נפשו הצמאה לה", כי אם "לעשות נחת רוח לפניו לבד". 23) ושם (א, סע"ב): "אין חסיד אלא המתחסד עם קונו, דעביד ל' קן דאיהו אכסניא דילי' ודא שכיתא דאיהי קן דילי' בית דילי' וכו'".

(* המצויין לקמן בפנים.

(** בתו"א שם מטיים "זהו ג"כ ענין נר מצוה ותורה אור, נר מצוה היא בחי' הנלאה מלמטלמ"ע (בחי' טעים מרירו למיתקא), ותורה אור היא בחי' המשכה מלמעלה" (בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא).

לקוטי אמרים

מ"מ הנהות והערות קצרות
פד

פ' תצא (רפא· בשינוי סדר. לקמן פמ"א מד'). כי ע"י הבידורים כו' (לכאורה בכל מקיים מצוה כן הוא ול"ד צד"ג. ע"ל פ"מ בהג"ה. אלא שבזה מפרש ששניהם עולים בק"א. וחלוק צד"ג שכונת עבודתו הוא בשביל זה, וכנ"ל פמ"א). מ"נ (אתדל"ת מהמקבל אל המשפיע ועי"ז נמשך אתדל"ע מהמשפיע נק' מ"ן ומ"ד. תו"א סד"ה ויקהל).

בתחתונים וכמ"ש ברע"י מהימנא פ' תצא ככרא דאשתדל בתר אבוי ואימיה דרחים לון יתיר מגרמיה ונפשיה ורוחיה ונשמתי' כו' ומסר גרמיה למיתה עלייהו למיפרק לון כו' וכמ"ש במ"א. [ושניהם עולים בקנה אחד כי ע"י הבידורים שמבררים מנוגה מעלים מיין נוקבין ונעשי' יחודים עליונים להוריד מיין דכורין שהם הם מימי החסדים שבכל מצוה ומצוה מרמ"ח מצות עשה שכולן הן בחי' חסדים ומיין דכורין דהיינו המשכת קדושת אלהותו יתברך מלמעלה למטה להתלבש בתחתונים כמ"ש במ"א]:

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פנוחים

פ' תצא: רפא· - בשינוי סדר²⁴. הובא גם לקמן פמ"א מד²⁵.

כי ע"י הבידורים כו': לכאורה בכל מקיים מצוה כן הוא (שנעשה יחוד כו'), ולא דוקא ע"י עבודתו של צדיק גמור. עיין לקמן פ"מ בהג"ה²⁶. אלא שבזה (במ"ש "כי ע"י הבידורים וכו') מפרש ששניהם (שני הפירושים ב"בני עלי") עולים בקנה אחד, ובזה חלוק צדיק גמור משאר בני אדם - שכונת עבודתו הוא בשביל זה (לפעול היחוד כו'), וכנזכר לקמן פמ"א²⁷.

מיין נוקבין: אתדל"ת מהמקבל אל המשפיע, ועי"ז נמשך אתדל"ע מהמשפיע - נקרא מיין נוקבין (אתדל"ת מהמקבל, נוקבא) ומיין דוכורין (אתדל"ע מהמשפיע, דכר). תו"א סד"ה ויקהל²⁸.

(24) ושם: "ומסר גרמי' למיתה עלייהו . . . ככרא דאשתדל בהון בתר אבוי ואמי' דרחים לון יתיר מגרמי' וכו'". (25) בפמ"א (נח, רע"א): "ככרא דאשתדל בתר אבוי ואמי' דרחים לון יתיר מגרמי' ונפשי' כו' (כמ"ש לעיל בשם רעיא מהימנא)". ובפמ"ד (סג, א): "מ"ש בר"מ ככרא דאשתדל בתר אבוי ואמי' דרחים לון יתיר מגרמי' ונפשי' ורוחי' כו'". ובשניהם אינו מוסיף "ומסר גרמי' למיתה כו'". ואולי אפ"ל שדברי רבינו "בשינוי סדר. לקמן פמ"א מד"ם הם בהמשך אחד: כיון שבתניא משנה הסדר שבר"מ וכותב "ומסר גרמי' כו'" לאחרי "ככרא דאשתדל כו'", משמע, ש"מסר גרמי' כו'" הו"ע נעלה יותר, ויכול להיות גם "ברא דאשתדל כו'" שאינו מוסר נפשו עבורם (אלא שבר"מ קאי בברא דאשתדל שגם מסר גרמי'), ועל זה מציין לפמ"א ופמ"ד ששם הובא רק "ככרא דאשתדל כו'". (26) ושם (נה, א): "היחוד העליון הנעשה בכל מצוה ותית' שהוא יחוד מדותיו ית' שנכללות זו בזו ונמתקות הגבורות בחסדים ע"י עת רצון העליון א"ס ב"ה המאיר ומתגלה בבחי' גילוי רב ועצום באתערותא דלתתא היא עשיית המצוה או עסק התורה שבהו מלושב רצון העליון א"ס ב"ה". (27) ושם (נז, סע"ב): "להיות כונה זו אמיתית בלבו שיהי' לבו חפץ באמת יחוד העליון הזה צריך להיות בלבו אהבה רבה לה' לבדו לעשות נחת רוח לפניו לבד, ולא לרוות נפשו הצמאה לה' אלא ככרא דאשתדל וכו'". (28) פח, רע"ג.

לקוטי פירושים

מאן מנכון די חשוכא מהפכן וכו': פירושו - ע"פ

הדיוק בתיבת "מהפכן" - שהרע עצמו נהפך כו', והיינו צדיקים גמורים.

הפירוש בהשלילה שבמאמר זה ("מאן מנכון דלא מהפך

כו'") - שבלקו"ת חקת' - הוא ע"פ פ' הרמ"ז שם שהוא המתקת ק"ב ע"י תומ"צ כו', שזהו שייך והכרחי בכל אדם, כמובן. - ועייג"כ תו"א מקץ מב, א. ובדרושים שבס' דרמ"צ ח"ב לשמ"ר פמ"ג.

(אגרות קודש ח"ס סיע קפב)

עבודתם כו' לצורך גבוה וכו' ולא כדי לדבקה בו ית'

בלבד כו' איזהו חסיד המתחסד עם קונו עם קן דילי':

ע"פ המבואר כאן ש"המתחסד עם קונו" הוא שעבודתו היא לצורך גבוה כו', יש לברר גם הפירוש ד"המתחסד עם קונו" "עם קן דילי'", שקאי על ההמשכה במלכות ("קן דילי'") באופן של חסד - לא רק באופן של צדקה, מילוי החסרון, בחי' אריך, אלא גם באופן של עשירות, בחי' עתיק, ועד לחסד שלמעלה גם מעשירות, בחי' פנימיות עתיק - כי, הכח לפעול המשכה זו הוא עי"ז שעבודתו היא (לא בשביל עצמו בכדי שיהי' דבוק באלקות, אלא לצורך גבוה, עבודה בביטול (למעלה ממציאיות), שע"ז נמשך מבחי' העצם שלמעלה מהתפשטות (מציאיות), מבחי' עתיק ועד לפנימיות עתיק.

(סר"ז חזקת ח"ו ע"י נד)

(2) סא, ד. (3) כמציין בלקו"ת שם. (4) תו"א וד"ה ויחל משה שהובאו ב"מ"מ הנהות והערות קצרות" כאן (המו"ל). (5) המשך תער"ב ח"ב ע' תשסו ואילך.